

243. Wat is Gods Naam?

Alles wat van God, overeenkomstig Zijn eigen Woord, geloofd en gepredikt wordt.

244. Wat vragen wij dus door deze bede?

Dat God door de menschen erkend, aangeroepen en verheerlijkt zal worden, zooals Zijn heiligheid, goedheid en majesteit vorderen.

245. Welke is de tweede bede?

UW KONINKRIJK KOME.

246. Wat bidden wij met deze woorden?

Dat God door Zijn Geest de geloovigen meer en meer zal heiligen, hun aantal zal vermeerderen, maar hun vijanden zal in toom houden, totdat, na het wegnemen van alle hindernissen, aan het licht zal treden, dat alles aan Zijn wil onderworpen is.

247. Welke is de derde bede?

UW WIL GESCHIED, GELIJK IN DEN HEMEL. ALZOO OOK OP DE AARDE.

248. Wat wordt hierdoor gevraagd?

Dat wij en alle menschen niets zullen willen of wenschen dan alleen wat Gode aangenaam is; maar indien wij iets verlangen, tegen Zijn wil, dat het dan niet volvoerd moge worden; en dat ieder zijn ambt zóó vlug en gewillig moge vervullen als de heilige engelen in den hemel.

249. Welke is de vierde bede?

GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJSCH BROOD.

250. Wat verstaat gij onder den naam: BROOD?

Alles wat tot instandhouding van het tegenwoordige leven noodig is.

251. Waarom vragen wij dit van God, daar Hij bevoelen heeft, dat wij het door onzen arbeid zullen verkrijgen?

Wij moeten wel arbeiden, maar noch onze arbeid noch het door den arbeid verkregen gedijen ons, zonder den Goddelijken zegen.

R.

G. B.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Christelijke Boodschap in een Niet-Christelijke Wereld. I.)

Het meerendeel van de lezers van „De Reformatie” zal uit het opschrift boven dit artikel wel aanstonds begrepen hebben, dat het in onze bedoeling ligt enkele artikelen te wijden aan de jongste publicatie van Prof. Kraemer. Want dit werk, dat in den loop van dit jaar (uitsluitend in het Engelsch) verscheen, onder den titel „The Christian Message in a non-Christian World”, heeft in enkele maanden tijds, ook in ons land, reeds groote bekendheid verworven. Terwijl ik dit schrijf, is de tweede druk reeds ter perse.

De profetische uitspraak van den aartsbisschop van York (die een „woord vooraf” schreef in het boek van Kraemer), dat deze studie wel eens voor vele jaren het standaardwerk („the classical treatment”) voor het vraagstuk van de houding der zending tegenover de niet-Christelijke godsdiensten zou kunnen blijken te zijn, begint zich reeds te realiseren. In heel de Zendingwereld is Kraemer's boek met groot enthousiasme ontvangen. In het jongste nummer van „The International

I) Deze artikelen wachten reeds geruimen tijd op plaatsing. (Uitg.)

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

„Om de oude Wereldzee”.

II.

Vrede in dit gebied.

Hebben wij in het vorige artikel gezien dat het Middellandsche Zee-gebied een gesloten eenheid vormt, uit het boek van Margret Boveri kan ons ook nog op een ander punt een verrassend licht opgaan over Gods voorzienigheid met betrekking tot de snelle verbreiding van 't evangelie in de eerste eeuw na Christus komt in het vleesch.

Men weet dat keizer Augustus er in geslaagd is de verschillende staten en volken, waaruit het groote wereldrijk der Romeinen was opgebouwd, met elkander te doen samenleven. Nadat hij met list en geweld de burgeroorlogen, die er tot op dat oogenblik waren, in de verschillende gebiedsdeelen van zijn rijk bedwongen had, en allen tegenstand met goed gevolg overmeesterd, schonk hij aan de wereld, door een lange regeering, een tijdperk van rust en vrede, waardoor ook de uitbreiding van het evangelie bevorderd werd.

Maar wie nu, zooals Margret Boveri dit gedaan heeft, de geschiedenis van de volken rondom de Middellandsche Zee nagaat, die zal tot de ontdekking komen, dat dit gansche gebied slechts één keer zulk een periode van vrede gehad heeft, en dat het slechts één keer zoo absoluut onder een centrale heerschappij verkeerd heeft. Voor de geboorte van Jezus Christus en voor de uitstorting van den Heiligen Geest zijn er, om deze zee of om de landen die haar begrenzen, eindeloze oorlogen gevoerd, en na de eerste eeuwen van de christe-

Review of Missions” noemde Phillips het „a great and wise book”, een uitstekend hulpmiddel voor de herbezinning over de eerste beginselen der Zending, die op de wereldconferentie te Madras aan de orde zouden worden gesteld. Prof. Richter, de bekende Berlijnsche Zendingshoogleraar, die in het Juni-nummer van het „Neue Allgemeine Missionszeitschrift” een uitvoerig overzicht gaf van den inhoud van Kraemer's boek, noemde het een „hervorragendes Buch”, dat een intense bestudeering verdiende en drong ten zeerste op een Duitse vertaling aan. In Indië begon Dr Müller Krüger, Docent aan de Hoogere Theologische School te Batavia, zijn aankondiging van het werk van Kraemer met een betuiging van groote dankbaarheid en hij wakte de lezers van „De Banier” op het in studiekringen geheel of gedeeltelijk door te werken. En, om tenslotte nog één te noemen, Ds A. Pos, Docent aan de Theologische Opleidingschool te Djokjakarta, sprak in de „Opwekker” van „een evenement in de internationale Zendingwereld”. Ook ik zelf aarzel niet het werk van Kraemer, ondanks sommige bezwaren van principieelen en practischen aard, de beste bijdrage te noemen voor de Zendingsmethodiek, die wij de laatste decennia ontvangen hebben.

Een bespreking van dit boek is dan ook in de Zendingrubriek van „De Reformatie” geheel op haar plaats, temeer omdat zij ons in de gelegenheid stelt verschillende actuele Zendingsvragen van dezen tijd in het licht van onze beginselen te bezien.

Vooraf echter enkele opmerkingen over de Wereldzendingconferentie te Madras, die D.V. in December van dit jaar gehouden zal worden en ter voorbereiding waarvan het werk van Kraemer, op verzoek van den Internationalen Zendingraad, geschreven is.

Zooals de lezers van „De Reformatie” wel weten, is de conferentie te Madras niet de eerste internationale bijeenkomst in de geschiedenis der moderne zending. Reeds de pionier van den Zendingarbeid in Indië, de bekende schoenlapper-professor William Carey, liep met de plannen voor zulk een wereldzendingconferentie rond, blijkens een brief, die hij in het begin der vorige eeuw aan zijn vrienden in Engeland schreef en waarin hij de wenschelijkheid uitsprak, dat om de tien jaar zulk een bijeenkomst zou gehouden worden. „In twee uren”, zeide hij, „zouden de zendelingen (op een dergelijke vergadering) meer kunnen bereiken dan in twee jaren van correspondentie”. Hij stelde voor de eerste van zulk een reeks van conferenties te houden in 1810 in Zuid-Afrika. Pas honderd jaar later zou zijn plan echter, althans in den geest als hij zich had voorgesteld, worden verworpen, n.l. toen in 1910 in Edinburgh de eerste groote wereldzendingconferentie bijeen kwam. Wel waren er ook reeds eerder internationale vergaderingen van zendelingen geweest, zooals b.v. in 1854 in Amerika, op instigatie van een anderen beroemden Britsch-Indischen Zending, Alexander Duff, en daarna te Liverpool in 1860, te Londen in 1878 (deze laatste werd o.a. bijgewoond door Ds F. Lion Cachet) en in New York in 1900 (afgevaardigde van Nederland was daar Dr J. R. Callenbach), maar, hoe belangrijk deze vergaderingen ook geweest mogen zijn, zij droegen toch alle in zekeren zin een voorbereidend karakter, zoodat men niet ten on-

lijke jaartelling is de strijd terstond weer ingezet, tot op heden toe.

Het is leerzaam een blik te werpen op den strijd die gevoerd werd in de verschillende gebieden en in de verschillende eeuwen.

In Dan. 7 hebben we het droomgezicht van de vier dieren, die uit de volkerenreeks opkomen. Die vier dieren zijn symbolen van vier wereldrijken, die elkaar in den loop der historie zullen opvolgen. De vier wonderde gestalten, die Daniël te aanschouwen krijgt, symboliseeren het Babylonische rijk, het Medisch-Perzische rijk, het Macedonische rijk en het Romeinsche rijk. Het Babylonische rijk, voorgesteld onder een leeuw met gierenvleugels, heeft met het gebied van de Middellandsche Zee, althans met de heerschappij er over, weinig of niets te maken gehad. De Babyloniërs hadden voor de zee geen belangstelling. Ze waren er zelfs min of meer bang voor, omdat niemand wist wat er achter den verre gezichtseinder nog te ontdekken viel. Het middelpunt van dit rijk was niet de zee, maar de rivier de Eufraat, zooals ook Egypte zijn grootheid te danken had aan een rivier, de Nijl. Het tweede rijk, het Medisch-Perzische rijk, voorkomende onder de gestalte van een beer, heeft met de volken van de Middellandsche Zee wel te maken gehad. De Perzen drongen op uit het Oosten en zochten ook het westen aan zich te onderwerpen. De Carthagers hebben zich echter niet uit het midden van het Middellandsche Zee-gebied laten verdrijven door deze veroveraars. Een eeuwenlange strijd, voornamelijk in het oostelijke deel van de zee, is gevolgd, een strijd met wisselende kansen.

Dan volgde het derde rijk, het Macedonische, in Daniël's visioen voorgesteld onder het beeld van een panter met vier koppen en met vier vogelvleugels op zijn rug. Koning Alexander heeft voor de Grieken de heerschappij over de geheele wereld

rechte zeggen kan, dat de bijeenkomst te Edinburgh in 1910 de eerste wereldzendingconferentie is geweest.

In het jaar 1910 waren te Edinburgh meer dan tweeduizend Zendingarbeiders bijeen gekomen, waaronder twaalfhonderd afgevaardigden uit vele landen, om, onder voorzitterschap van den bekenden Amerikaanschen Zendingman Dr John Mott, te spreken over de belangrijkste vraagstukken der wereldzending. In een standaardwerk van negen deelen werden de resultaten der besprekingen samengevat.

Van de acht hoofdtijds, die op deze conferentie in discussie werden gebracht, noem ik hier, in verband met het werk van Kraemer, alleen het eerste en het vierde. Reeds de formulering van deze thema's n.l. „Carrying the Gospel to all the non-Christian World” en „The Missionary Message in relation to non-Christian Religions”, wijst op den nauwen samenhang met het door Prof. Kraemer behandelde onderwerp.

Het eerste rapport (vol. I. van de geheele serie) bestaat grotendeels uit een overzicht van de „non-Christian World” maar bevat ook een hoofdstuk van meer dan zeventig pagina's (Part. III) over de wijze waarop het Evangelie in deze landen werd gebracht. Toch draagt ook dit gedeelte meer een oriënterend dan een principiëel karakter. Dr Gairdner noemde het in zijn boek over de conferentie van Edinburgh dan ook niet ten onrechte „a veritable Blue book of the Civitas Dei”.

Van veel meer betekenis voor ons onderwerp is daarom het vierde rapport over „de boodschap der zending in haar verhouding tot de niet-Christelijke godsdiensten”. Het was samengesteld op grond van meer dan tweehonderd antwoorden van Zendingarbeiders (o.a. van Dr Warneck, Dr A. C. Kruyt, Dr S. M. Zwemer en Ds B. M. Alkema) op vragen, die door de desbetreffende commissie waren opgesteld. Na een inleidend hoofdstuk worden achtereenvolgens het animisme, de Chineesche godsdiensten, de religies van Japan, de Islam en het Hindoeïsme besproken. In een slothoofdstuk van ruim 60 pagina's volgen dan de conclusies van het rapport, zooals ze door de conferentie worden aanvaard. Twee hoofdkennmerken dringen zich bij lezing van dit rapport telkens weer naar voren, allereerst de erkenning van de behoefte aan een diepgaande „sympathiseerende” bestudeering der niet-Christelijke godsdiensten en ten tweede de beschouwing van de „waardevolle elementen” der niet-Christelijke godsdiensten als een „praeparatio evangelica”, als „steps to higher things”. Ook al houdt het rapport vast aan de absoluteheid van het Christendom, het veroordeelt de „merely iconoclastic attitude” toch als „radically unwise and unjust” (cf. Report, vol. IV, p. 267 v.). Het Christendom, de godsdienst van het „Licht der Wereld”, behoort ook de lichtstralen van de niet-Christelijke godsdiensten, hoe gebroken ook, in zich op te nemen, temeer omdat ook in de Christelijke kerk zelf het licht niet ongebroken schijnt. Bestudeering van de pseudo-religie kan leiden tot de ontdekking van vergeten of half-vergeten waarheden van het Christendom (cf. W. H. T. Gairdner, „Edinburgh 1910”, p. 137v.).

De conferentie van Jeruzalem in 1928 borduurde op dit zelfde stramen voort. Daarover echter in een volgend artikel.

Kar.

H. B.

willen veroveren. Alexander, die doorgedrongen is tot den Indus in het Oosten en tot de Libysche woestijn, is echter gestorven voordat hij al zijn fantastische plannen heeft kunnen verwirklijken en zijn rijk is in vier groote stukken uiteen gevallen.

Het Middellandsche Zee-gebied is door dit alles in twee deelen verdeeld: de Grieksche staten in het Oosten, de Carthaagse randgebieden in het Westen.

En dan komt het vierde dier, waardoor het Romeinsche rijk verzinnebeeld wordt. Stuk voor stuk is het Romeinsche rijk vanuit het midden van het Middellandsche Zee-gebied opgebouwd en uitgebreid. De burgeroorlogen, met succes gevoerd, hebben tot de vergrooting bijgedragen, en tenslotte is het geheele zeebekken in de hand van de Romeinen gekomen. Dan is het Middellandsche Zee-gebied eenvormig tot in alle onderdeelen georganiseerd.

Wat de zeevarende Phoeniciërs gepoogd hebben door middel van hun handel, wat de Grieken later getracht hebben door het stichten van kolonies, om n.l. van de volken van de Middellandsche Zee een eenheid te maken, dat is tenslotte weggelegd voor het vierde van de wereldrijken, die Daniël in zijn visioenen gezien heeft: het Romeinsche zwaard en het Romeinsche recht hebben van dit groote gebied, dat geografisch reeds een eenheid was, een groot geheel geschapen. En dan is het ook de tijd, waarin de engelenzang gehoord zal worden in Efrata's velden, omdat geboren is Christus te Heere, in de stad Davids.

Vierhonderdtwintig jaar nadat keizer Constantijn het Christendom tot staatsgodsdienst geproclameerd heeft, is het Middellandsche Zee-gebied reeds onder verschillende heerschers gekomen. „In Rome wordt dan een Germaansche koning tot keizer gekroond, in Constantinopel heerscht

Vanaf het haal een v tocht in d dat ze zie is de zee t door Alexa werd genoe hiervan 1):

„Joseph te im dem Das Schiff aagt, in de en ist, da den Alex. Meer hiesz

Terwijl z zee waren, uit de zeelie eenig land branding ge stak licht mijlen afsta op rotsen e Een ande der betoek eerste — is tal van voo komen is de vogels zoov land En d hun beperk de praktijk Als ze bem te naderen, ven in zoö ken ze het gekend heb hebben uitg lood vastge lapjes gebor volgen we meeste Ned

Op 3 va lapje; op 5 blauw lapj knoepje. De merke velijk dezel vadem kon Wil men wordt vaart en roept h „Des nae

I) Balmer, 2) De Uitr

de wettige i zer, in No onder invlo veri, a.w, p En als dan word i strijd, die deze zee, dr gen verover weer kome vestigen in

In de lab zeegebied u jes en het i dan niet m deze zee ge Margret Bo verschillend het Romeir geeft, komt

„Wat ver heeft de bet verzwakt d in de were verandering Middelland haar gebie in de groote thans mee, hen de tijd opkomende en 20e eeu maar één Spanjaarde een Turkse send in na deelen; de nauw verb zal zijn, G

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbelsche Zeevaart.

De stranding.

I.

Vanaf het 27ste vers (Hand. 27) neemt het verhaal een wending. Het einde van den zwaren tocht in den storm, komt nader. Lucas deelt mee dat ze zich in de Adriatische zee bevinden. Dit is de zee tusschen Kreta en Sicilië, die uitsluitend door Alexandrijnsche zeevaarders met dien naam werd genoemd. Balmer schrijft naar aanleiding hiervan¹⁾:

„Josephus, der bekannte Geschichtschreiber, machte im demselben Jahre (wie Paulus) eine Romreise. Das Schiff sank im offene Meere, wie er deutlich sagt, in der Adria, womit über jeden Zweifel bewiesen ist, dass die See zwischen Kreta und Sizilien bei den Alexandrinern in jener Zeit das Adriatische Meer hieß.“

Terwijl ze dan in den veertienden nacht op zee waren, deden zich verschijnselen voor, waaruit de zeelieden meenden op te maken, „dat hun eenig land naderde“. Waarschijnlijk hebben zij branding gezien. Een witte strook wollig schuim stak licht af tegen den donkeren omtrek. Op mijlen afstand reeds werd het beuken der golven op rotsen en strand gehoord.

Een ander kenmerk — dat zeker van niet minder beteekenis moet worden geacht dan het eerste — is de aanwezigheid van vogels. Er zijn tal van voorbeelden bekend waar stranding voorkomen is door gekrijsch van vogels. Op zee blijven vogels zooveel mogelijk in de nabijheid van het land. En de zeelieden uit de Oudheid, die voor hun beperkte navigatie alles moesten hebben van de praktijk, waren daarmee natuurlijk bekend. Als ze bemerkten bij nacht een onbevuurd gebied te naderen, doen ze, wat thans nog is voorgeschreven in zoo'n geval: ze looden. Daarvoor gebruiken ze het handlood. Een ander zullen ze niet gekend hebben. Het lood zal er ongeveer als volgt hebben uitgezien: Aan een lang touw is een stuk lood vastgemaakt. Op bepaalden afstand worden lapjes gebonden. Om hiervan een beeld te geven volgen we de methode zooals die nu nog op de meeste Nederlandsche schepen toegepast wordt.²⁾

Op 3 vadem afstand van het lood een rood lapje; op 5 vadem een wit lapje; op 7 vadem een blauw lapje; op 10 vadem een knutteltje met knoopje.

De merken 13, 15 en 17 vadem zijn respectievelijk dezelfde als op 3, 5 en 7 vadem; op 20 vadem komt een knutteltje met twee knoopjes.

Wil men nu weten hoeveel water er staat, dan wordt vaart geminderd; men werpt het lood in zee en roept het aantal vadem.

„Des nachts leest men het merk af, dat het

¹⁾ Balmer, Die Romfahrt des Apostels Paulus, blz. 381.
²⁾ De Uitrusting, Noordraven, blz. 410.

diepst bij of achter de hand is en trekt hiervan af den afstand van de hand tot het water.“³⁾

Looden, dat niet verwisseld moet worden met peilen, is niet ieders werk. Er behoort heel wat handigheid en routine toe het lood goed te gebruiken. Daarbij, de veiligheid is er mee gemoeid. Ongetwijfeld hebben de zeelieden op het Alexandrijnsche schip blijk gegeven van goede zeemanschap. Wij hebben dat bij voorgaande gelegenheden gezien en het vervolg van het verhaal zal dat steeds weer bevestigen.

In het 23ste vers noteert Lucas wat de man aan het lood afroept. Eerst 20 vadem, even later 15 vadem.

Om de diepte der zee te weten werd in de Oudheid van de standaardmaat orguia gebruik gemaakt. Een orguia was gelijk aan den afstand tusschen twee gestrekte armen, en komt overeen met onzen vadem. 100 arguai was een stadium — 185 M. — de lengte van de renbaan op den Olympus.

Door te looden bemerkten de zeelieden in ondiep water te komen. Het was nacht. De wind kwam nog steeds van achteren in. Uit vrees voor stranding trachtten ze te ankeren, hetgeen gelukte.

Opnieuw toonen ze goede zeemanschap. Want nu konden ze den dag afwachten en zich dan oriënteren. Een tegenwoordig gezagvoerder zou in dergelijk geval precies zoo hebben moeten handelen. Wel beschikt men in onzen tijd over draadloze telegrafie, radio-peilingen, onderwaterklok-signaal, echo-lood, een krachtige machine en andere hulpmiddelen. Maar lang niet ieder schip heeft die instrumenten aan boord. En ik stel me voor dat een gezagvoerder van een zoo goed als geballast schip, die bij nacht een onbevuurd gebied nadert, veelal zal gaan looden. Tenminste bij een zandige of onbetrouwbare kust. Blijkt al dat het schip in ondieper water komt, dan zal hij terstond ankeren en den dag afwachten.

Of, hij zal uitrusten, d.w.z. hij zal trachten uit de kust te komen. Dit was voor de zeelieden uit Hand. 27 onmogelijk. Zij moesten ankeren, hun nog eenig overgebleven redmiddel.

Het doet wel eenigszins typisch aan, dat ze vanuit het achterschip vier ankers werpen.

Toch was dit heel logisch. De storm kwam van achteren in en dreef het schip voort, waardoor het eenigszins vaart liep. Indien de hypothese van het drijfanker (vers 17b) juist geweest is, dan zullen ze het niet al dien tijd hebben behouden. In ieder geval lag het schip thans met den kop naar het westen. Nu is het riskant om als een schip nog vooruit loopt vanaf het voorschip te ankeren. Hierdoor zouden de ankerlouwten (kettingen kende men pas in de vorige eeuw) kunnen breken. En dan waren ze aan de zee overgeleverd. Daarbij kwam nog iets: Wanneer zij het schip plotseling ten anker brachten, zou het rondzwaaien en waar zou het dan terecht komen? De kust was vlak bij. Geheel in overeenstemming dus met de positie van het schip en met het oog op de dreigende kust, liet men vanuit het achterschip vier ankers vallen. Aan ieder anker touw twee ankers. Toen het schip eenmaal voor anker lag was het goed mogelijk vanuit het voorschip te ankeren. Volgens vers 30 namen de scheepslieden „dan ook den schijn aan alsof

³⁾ De Uitrusting, Noordraven, blz. 411.

Servisch, Bulgaarsch en Roemeensch volksbestaan uit elkaar te houden.“ (a.w., pag. 50.)

Met dat al vormt de Middellandsche Zee ook thans geen vredige eenheid: Haarden van onrust overal, bomaanslagen in Palestina door verbitterde Arabieren en wanhopige Joden; verdeeldheid in Griekenland; Ministeriewisselingen in Egypte; burgeroorlog in Spanje — maar geen vrede.

Landen die najverre op elkander zijn, landen die elkanders concurrenten zijn in bewapening, landen die elkander heimelijk of openlijk bestrijden op punten waar een wankel evenwicht heerscht — maar geen vaste, centrale leiding.

Zoo vinden wij dus alleen onder de heerschappij van de Romeinen het heele Middellandsche Zeegebied vervuld van één vorm van leven; dan alleen is er een periode van rust vooraf gegaan en gevolgd door eeuwen van verwoestingen en veroveringen.

Ieder zal toestemmen dat dit tijdperk van vrede van ontzaglijke beteekenis moet zijn voor de verbreiding van het evangelie. Vooral in den tegenwoordigen tijd zullen wij van het groot belang van een dergelijke periode zonder meer ons willen laten overtuigen.

Wij moeten toch dagelijks lezen, hoe het zendingswerk bemoeilijkt wordt door de oorlogen en het oorlogsgevaar. Er zijn zendelingen, die in verband met de verwickelingen in het wereldgebeuren niet geregeld voldoende geld toegezonden krijgen. Er zijn anderen, die in een bepaald land niet worden toegelaten of als ongewenschte vreemdelingen moeten heengaan. We vernemen nu en dan iets van de vreeselijke gevaren waaraan de missionarissen in China en Spanje blootstaan.

Maar de apostelen hebben ongestoord kunnen reizen en trekken. De burgeroorlogen waren lenende gebracht, de opstandige volksstammen hadden zich eindelijk aan Rome's gezag onderworpen.

zij daar het anker klaar maakten. Terwijl ze in werkelijkheid de boot te water wilden laten, om ermee te ontkomen.

Er staat zeer merkwaardig dat ze de ankers zouden „uitbrengen“. De ankers achteruit hebben ze laten vallen. Het schip (half geladen) maakte een voortuitgaande beweging. Er stond niet veel water, maar... de ankers hielden. Wat de weersgesteldheid betrof scheen de toestand zoo te zijn, dat ze in staat zijn geweest een boot uit te zetten. Mogelijk hadden ze eenige beschutting van het land.

In geval een anker uitgebracht wordt, laat men het in de boot neer en roeit er een eind mee weg, terwijl het ankertouw wordt uitgevierd. Een eind van het schip laat men het anker in zee. Een boei wijst nagenoeg de plaats aan waar het is gevallen.

Aan boord van het Romeinsche schip treedt een periode van rust in. Paulus wekt hen op den moed niet te laten zinken, en zich door gebruik van voedsel wat te versterken. Als dat gebeurd is, gaan ze weer aan het werk. Ze werpen eerst de overgebleven lading over boord. Hierdoor kwam het schip hoog op het water te liggen. Het moet wel een groot schip geweest zijn, want hoe zou het anders geheel leeg zijn stabiliteit hebben kunnen behouden? Dubbele bodem en ballasttanks kende men niet. Er moet dan ook vaste ballast in het schip gebleven zijn.

„En toen het dag werd kenden ze het land niet“ (vers 39).

Eerst nu blijkt hoe dicht ze onder den wal zaten, want ze zien een baai met een stuk strand. Daar wilden ze het schip opzellen.

In Hand. 28:1 wordt gemeld dat het een eiland is en Melité — het tegenwoordig Malta — heette. Vanuit menscheijk oogpunt bezien is het wel zeer toevallig te noemen dat ze juist bij Malta zijn uitgekomen. Voortgedreven door wind en zee zijn ze er dicht langs gevoerd. Maar was hun koers wat noordelijker geweest, ze zouden voorbij gevaren zijn. En waar zouden ze zijn beland?

Ze besluiten het schip aan den grond te zetten en dan aan wal te stappen.

Deze wijze van redding is veel veiliger dan in de boot te gaan en door de branding naar het land te roeien. Ze nemen dan ook maatregelen, die Lucas in vers 40 van stuk tot stuk meedeelt. Een Nederlandsch gezagvoerder heeft eens de opmerking gemaakt, dat de gegevens van het veertigste vers vragen hadden kunnen zijn voor het examen te stuurman groote zeilvaart.

Nauwkeurig heeft Lucas die manoeuvres opgeteekend.

Allereerst werd het schip van zijn ankers losgemaakt. Dit is geen nautische uitdrukking. We maken er gebruik van omdat de vertalingen zeer uiteenloopen en de exegese hier ook eenigszins in gedrang komt.

De Staten-overzetteren lezen: „en als zij de ankers opgehaald hadden, gaven zij (het schip) aan de zee over.“ Schip staat in den Bijbel cursief, d.w.z. in den grondtekst wordt het gemist.

Een Fransche vertaling staat dezelfde lezing voor: „C'est pourquoi, ayant retiré les ancres, ils abandonnèrent le navire (cursief) à la mer.“

De Fransche overzetting gebruikt het woord abandonneeren. Dit herinnert onwillekeurig aan het Zeerecht, waardoor de verzekerde, schepen

Nooit konden de predikers van het evangelie veiliger van land tot land gaan dan in deze dagen, toen Augustus, de vredesvorst, regeerde, en toen de Romeinsche keizers na hem het gansche Middellandsche Zeegebied aan zich wisten onderworpen te houden.

Dus heeft de Almachtige, Die het lot van vorsten en volken bepaalt, juist voor dit woelige Middellandsche Zeegebied, dat zonder ophouden door oorlogen verscheurd is, een tijdperk van rust gegeven in de eerste eeuwen van de christelijke jaartelling, opdat zijn gezanten ongestoord hun arbeid zouden kunnen doen en zouden kunnen heengaan, om naar het gebod des Konings, alle volken te onderwijzen“.

Dus vinden we hier een nieuw geheim van Gods voorzienigheid ontsluitend.

Het evangelie heeft vasten voet gekregen in vele landen als de vervolgingen losbraken om de geloovigen tegen te staan en de verdere verbreiding van het evangelie der zaligheid te keeren. Wat in elke andere periode van de geschiedenis van deze volken practisch onmogelijk geweest zou zijn, dat is nu werkelijkheid geworden: de bewoners van elk land hebben de apostelen reeds hooren spreken van de groote werken Gods, van Jezus Christus en dien Gekruist. Diezelfde God Die de Schepper is van hemel en aarde en Die als zodanig de geografische eenheid van het Middellandsche Zeegebied heeft bepaald, Hij is niet alleen de machtige Gebieder over de wereld, maar ook over hen, „die daarin wonen“ (Ps. 24:1) en Hij heeft ook het leven en de lotswisselingen van de bewoners zoo geleid dat Zijn dienstknechten door oorlogen aanvankelijk niet werden opgehouden.